

Η ΛΑΪΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΟΔΟΙ ΜΑΣ ΓΙΑΤΡΟΙ!

Πώς μας είδε ένας Γάλλος περιηγητής. Ή γιατρονικία των Νεοελλήνων. Αλλά και των Τούρκων. Ένα διδακτικό παρθεύδι. Τό πάθημα ενός Σουλτάνου. Ο Μιρματώ και ο γιατρός του. Το ηρωϊκό φάρμακο του δόκτορος Καμπανέ. Ένας παλμός γιατρού της Χίου. Ο πατέρας του Άνδρέα Συγγρού και η βρόλλης του. Φυλετικά ελαττώματα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΕΝΑΣ θεοσόφος περιηγητής, Γασκόνης την καταγωγή, ο Λεόν Νταρβίλ, πού πέρασε κάποτε από τη χώρα της φαιδράς πορτοκαλλέας, γράφει ότι ολοι μας στην Ελλάδα, πούδς λίγο, πούδς πολύ, είμαστε... γιατροί! Γυρίζοντας, λέει, από την Όλυμπία—όπου έθαύμασε τον Έρωμή του Πραξιτέλους—στάς Πάτρας, έπιασε άρρωστος στο ξενοδοχείο και έζητησε από τον ξενοδόχο να του φέρη ένα γιατρό.

—Τί τον θέλετε τó γιατρό; τού ελε άφελέστατα έκεινος. Έγώ νά σάς πώ τί νά κάνετε...

Και άρχισε νά τού διη, άρροσζητος, την ιστορία του γνώμη! Τό ίδιο και ο δραγουμάνος τού ξενοδοχείου πού ήταν παρών στη συνουμία. Τό ίδιο και ο κύριος τού πλαιγού διαματιού, ένας Κερκυραίος... δικηγόρος. Καθώς τούδνε κ' από μία συμβουλή; «Νά κάμετε αυτό κ' αυτό και θά γίνει καλά».

Λοπόν, φαίνεται ότι ο ξένος περιηγητής δεν έχει άδικο. Είμαστε ολοι γιατροί, αφού Έλληνική είνε και η παροιμία κó παθός είνε γιατρός», και άφου ολοι—τουλάχιστον κατά φαντασίαν—έχουμε άποφάρι κάθε φορά κ' από μία σχετική άρροσθεια. Και όχι μόνο οι Έλληνες, αλλά και οι νέοι φίλοι μας, οι Τούρκοι, έχουν αυτή τη μανία της πρόθυμης παροχής Ιατρικών συμβουλών:—«Έγώ, τζά-

Μιά φορά κ' Έναν καιρό, κάποιος φτωχός χασιμέρης ήσωσε τη ζωή τού Σουλτάνου από μεγάλο κίνδυνο. Ο Σουλτάνος τόν έπροσκάλεσε στο Παλάτι, τού έσφιξε τó χέρι και τού ελε:

—Τί θέλεις από μένα τώρα, γιά τó καλό πού μου κάμε; Ό,τι μου ζητήσεις, είνε δικό σου!

Ο φτωχός χασιμέρης, χωρίς νά πολυσυλλογισθί, τού απάντησε:

—Άφέντη μου Σουλτάνε, ξένα μικρό πράμα έχω νά σου ζητήσω: Νά μου δώσης έναν τεσκερέ νά παίρνω ένα άσπρος από κάθε γιατρό πού θούσκω στο δρόμο μου.

Ο Σουλτάνος έκούνησε τó κεφάλι του γιά την κοιταμάρα τού ανθρώπου. Πόσους γιατρούς θά εύρισκε στο δρόμο του, και πόσα άσπρα θά μπορούσε νά μαζέρη; Όστόσο, έδωσε προσηταγή νά τού ετοιμάσουν τόν τεσκερέ, τού τόν έδωκε στο χέρι, και τόν έστειλε εστην εύχη τού Άλλάχ!

Μιά και δυό ο φτωχός, με τόν τεσκερέ στο χέρι, πάει στο καλύδι του, τυλίγει τó χέρι του με πανιά και μαματάκια, τó κρεμάει από τó λαιμό του μ' ένα μαντήλι και θναίνει στο δρόμο. Πρώτος-πρώτος τόν βλέπει ο γείτονας του.

—Τί έπαθες, θρέ γείτονα; τόν ρωτάει.

—Μην τά ρωτάς, τού απαντάει έκεινος. Κάτοιο σπειρί έβγαλα στο χέρι και δεν έβρω τί νά κάνω. Γρελλάβηκα από τούς πόνους, γείτονά μου!

Ο γείτονας δεν χάνει καιρό:—Νά σου πώ έγώ τί νά κάνης, τού λέει. Νά πάρης τσουκνίδα, νά τή στουμπήσης με άλατι και νά τή βάλης άπάνω...

—Δός μου τώρα ένα άσπρος! τού λέει έκεινος, δείχνοντάς του τόν τεσκερέ τού Σουλτάνου.

Τί νά κάνη ο γείτονας; Βασιλική διαταγή και τά σκυλιά δεμένα. Τούδωκε τó άσπρος και βλαστήρησε την ώρα και τή στιγμή πού τού κατέβηκε νά κάνη τó γιατρό. Ο φίλος μας πάλι τούσπωσε τó άσπρος και πήρε δρόμο, με τó χέρι πάντα δεμένο και κρεμασμένο από τó λαιμό...

Όλοι οι διαβάτες τόν σταματούσαν και τού λέγανε από ένα γιατρικό ο καθένας. Κι' έκεινος έδειχνε τόν τεσκερέ και μάζεσε άσπρος...

Νά μην τά πολυλογάμε, γύρισε ολοι τó Σουλτάνο και μάζεψε χιλιάδες γρόσια. Όπου περνούσε κ' όπου στεκότανε, σέ χωριά και πολιτείες, δέν θρούστανε άνθρωπος πού νά μην τού πη κ' από μία κινουφγια γιατρεία... Με τά πολλά, έφύτωσε τó δός του σε μολύβια και γκαμήλες και ξαναγύρισε στην πρωτεύουσα, με τó χέρι πάντα δεμένο και κρεμασμένο από τó λαιμό. Μιά και δυό ξαναπαίει πάλι στο Σουλτάνο.

—Καλώς τονε! τού λέει χαιρογελώντας ο Σουλτάνος. Πού ήσωνα τούσων καιρό;...

Και βλέποντας τó δεμένο του χέρι, τόν ρωτάει:

—Τί έπαθες, καλέ άνθρωπε; Σέ βλέπω μαντηλοδεμένο, και φαίνεται νά πονάς, κακοποίηση μου...

—Τό και τó, Σουλτάνε μου, τού απαντάει έκεινος.

—Άκου, παιδί μου, τού λέει ο Σουλτάνος. Νά πάρης κρεμμύδια, νά τά στουμπήσης και νά...

Πριν ρωτάσει όμως ο Σουλτάνος ν' άποσώση τó λόγο του, ο φίλος μας βγάει άπό μανι-μάνι τόν τεσκερέ και τού λέει:

—Πάρε, Πατισάχ μου, τόν τεσκερέ και δός μου και τού λόγου σου ένα άσπρος, Άπ' τόν τουρκόγυφτο, βλέπεις, ως στην άφεντιά σου, ο κόσμος είνε γεμάτος από γιατρούς!

Ο Σουλτάνος έπιασε τά γένεια του και τά τραούσε.

—Χαίτε, μαρε κατεγγάρη και μου την έφταιξες! τού λέει. Έσύ ζέεις καλύτερα τόν κόσμο από μένα. Χαλάλι σου!

***

Τό παραμύθι είνε αρκετά εύγλωττο, ώστε νά περιτεύη κάθε σχολείο. Όλοι είμαστε γιατροί. Τόν καιρό πού ο άείμνηστος βασιλεύς Κωνσταντίνος έχαρακάλενε από τή φοβηρή τόν πλειριτίδα στα Άνάκτορα τών Άθηνών, ολοι οι ύπηκοοί του ήγαν μεταβλήθει σε γιατρούς. Τό Άλλαχέιο ελάβαινε καθήμενός χιλιάδες γρόμματα με... γιατρίκες συμβουλές. Γυνακιόλες από κάθε συνοκία ήγαν ποιοκρήσει τó Παλάτι, ζητώντας νά μπουν μέσα νά γιατρεύουν τó Βασίλη!

Έν τούτοις—και αυτό ίσως δέν τó ήξερε ο Γάλλος περιηγητής, πού μέε ερωτηούθη ως έθνος άύτοσχεδίων γιατρών—και στη Γαλλία ο κοσμικός είνε λιγάκι γιατρός. Άπόδειξ και τó ανέκδοτο πού αναφέρει σ' Άπομνημονεύματά του ο περιφημος Ιατροφιλόσοφος Καμπανέ, γιά την ασθένεια και τó θάνατο τού Μιρματώ, τής προσωποκότητος αυτής τής Γαλλικής Έπαναστάσεως. Ο Καμπανέ δέν ήταν μόνο ο ταχτικός γιατρός τού Μιρματώ, αλλά και φίλος του άρροσιωμένος... Ο Μιρματώ, την εποχή εκείνη, ήταν λαϊκό είδωλο, και η μακροχρόνια άρροσθεια του κρατούσε σε πραγματική άγονία τά πλήθη τών θαυμαστών του. Διηγείται λοιπόν ο Καμπανέ δέν από την πρώτη μέρα τής άσθενείας τού Μιρματώ δέν έπαψε νά λαβαίνει

Η Καλαβρέζα

(Πίναξ τού Θέγερ)

γράφματα άγνωστων, οι όποιοι του σινιστούσαν διάφορα θαυματουργικά φάρμακα.

Τό περίεργο δέ εινε ότι κανείς δέν ήξερε από τί έπασχε έπί τέλους ό μεγάλος όρθεος της Γαλλικής Έπαναστάσεως. Ή άρροστέια του ήταν τόσο περίπλοκη, ώστε ακόμα και οι σημερινοί γιατροί — με όσες πληροφορίες παρέχει ό θεράπων γιατρός του — δέν μπορούν νά καταλάβουν από τί, τέλος πάντων, έπασχε ό χριστιανός αυτός, ό θεραπευόμενος μέ άφαιμάξεις και συναρμώσις στά πόδια. Ή λεπτομέρεια που προσθέτει ό Καμπανές, ότι δηλαδή, έπειτα από πολλούς διασταυρώσις, απέφασε νά χορηγήσει στον έπίσημο άσθενή του, ως ήρωικό φάρμακο τού... «άφρέμμα της κίνας» (δηλαδή εκρασί της κίνας, που τό πίνουν σήμερα όλοι), δέν μές διαφωτίζει περισσότερο. Σμπέτασμα: Ό Μιραμπώ πέθανε χωρίς ό μεγαλειότερος παθολόγος της εποχής του, ό Καμπανές, νά διαγνώσει από τί έπασχε ό φίλος του. Και όμως γι'αυτάς άγαθών Γάλλων είχαν κάνει τότε έξ' άποπτά σους τί διάγνώσι τους κι' έψόθειναν στον Μιραμπώ τό θαυματουργά τους φάρμακα.

«Έπί τέλους—έγραφε κάποιος στον Καμπανές—γιατί δέν χορηγείτε στον άρρωστο σας σκονάκια Χ... , από τό όποία έ-σώθησαν τόσες χιλιάδες άνθρωποι; Και αν δέν σωθή ό μέγας πόλιτης, δέν έχει όμως νά πάθει τίποτε κακό. Είμαι όμως βέ-δαιος ότι θά σωθή. Μην άρχειτε λοιπόν, ένσωφ ύπάρχει ακόμη καιρός. Ή εϋθύνη σας εινε μεγάλη άέναντι του Έθνους και της Ίστορίας».

***

Στά χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι έπιστήμονες γιατροί ήσαν σπάνιοι στην Ελλάδα. Όλος όμως ό κόσμος έκανε τό γιατρό. Ό πατέρας του Ανδρέα Συγγρού, που είχε σπουδάσει Ίατρική στο Παρίσι, όταν έγύρισε στην πατρίδα του, τί Χιο, δέν εύριχε κανέ-να γιατρό έπιστήμονα, παρά μόνο άβητονες κομπογιαννίτες και γωής κηρύττισες.

Στά χρόνια εκείνα ή Έπιστήμη έήρρωσε—σχεδόν μέ κατά-χυση—τό θεραπευτικό σύστημα του Γάλλου κλινικού Μπρουσάι, δηλαδή την άφαιμάξη μέ βδέλλες. Αυτό έκανε μεγάλη έντύπωση στη Χιο, όταν θέλησε νά τό εφαρμόσι και ό δόκτορας Συγγρός. Βρήκε λοιπόν φοβερή και τρομερή αντίραξη. Οι κομπογιαννίτες και ή γιάτρισες του έστησαν πόλεμο. Κάι όλοι, άντρες και γι-ναίκες, στις συνασπαστικές τους έλεγαν :

—Καλέ μάθετε: Ήσεν ό Τζιγγρός από τό Παρίσι, ό για-τρός, και ρωπά τό αίμα των άρρώστων μέ κάτι σκοτυλήνια που τάφερε από τί Φαναριά... Όχου, και τί θά δούμε ακόμα οι κακο-σορτοιί!...

Τά «κοτυλήνια» (δηλαδή τίς βδέλλες) ό νέος γιατρός τά έ-φερε από τί Σιώνη, μέ ό Μισέ Τζανής και ό Μισέ Μπουλής έπέμεναν ότι ή καινούρια τους διανοχή είχε ευρολατική την προσέ-λευσι. Και δέν δεχόντουσαν νά ύποστούν την διά των βδελών, θραεπία. Προτιούσαν τά ματζούνια και τά Σόκια...

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΩΡΑΦΩΝ

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΚΑΤ'ΕΞΕ

Ό διάσημος Άγγλος ζωγράφος Φρέντ, μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας της Άγγλίας, άνηγείται στό Ά-πομμυνοειμένά του τό έξης χαρακτηριστικό έπεισόδιο της ζωής του :

Κάποτε, όταν ό έκπνοτος Κάιζερ Γουλιέλμος ήταν μόλις τεσσάρων χρόνων, είχε προσκληθεί στό ανάκτορο του Βερολίνου γιά νά του κάνει τό πορτραίτο.

Άλλά, παρ' όλες τίς προσπάθειες που κατέβαλε ό ζωγράφος, δέν ύπόφερε νά πείσει τον μικρό πρίγκιπα νά καθήρ ήσυχος και νά ποζάρει. Ό τετραετής Γου-λιέλμος πήγανε επάνω-κάτω, σκορμάλουνε στά έπιπλα, χορηπιδόσει, έπαιζε και δέν έννοούσε νά σταθή ούτε στιγμή φρόνιμος.

Έπί τέλους ό ζωγράφος σκέφτηκε νά καταφύγη στό άκόλουθο τέ-χνασμα: Τοποθέτησε μπρός στον μικρό πρίγκιπα ένα μικρό τελάρο, τούδους χρώματα κι' ένα πινέλο και του έλε νά ζωγραφίση κι' αυ-τός. Άλλά ό πεισματάρης Γουλιέλμος δέν κατέγινε και πολύ μ' αυτή την άσχολία. Μόλις ό ζωγράφος άρχισε νά δουλεύη, σηκώθηκε από τί θέσι του, του πήρε τό πινέλο από τά χέρια κι' άρχισε νά ζωγρα-φίση ό ίδιος τον έαυτό του στό μουσαμά του, τον όποιο μέ δύο-τρεις πινελιές καταμυνοειώσισε. Ένώ όμως... ζωγράφιζε, σε μιά στιγμή πετάχτηκε στό μάτι του μιά σταγόνα τερθινθελαιού και τον έστουσε τόσο πολύ, ώστε ό μέλλον αυτοκράτορας της Γερμανίας κατακοκκίνισε, θωμισε πάνω στά χρώματα και τό πινέλο τό άτυχούσι ζωγράφου, τά-χως, τό κομμάτισε και τό τσαλαπάτησε!

«Έτσι τό πορτραίτο του δέν έγινε ποτέ!

ΡΟΔΟΠΕΤΑΛΑ

Τόν κεραυνόν έλάκωναν οι κορυφαί σιγήθως
Φεύγει την φλόγα τ' ούρανού τό κάπτον κάτω (πλήθος).

***
Εινε ή λίρα μηριά και τ' άσμα δολοφόνον,
θέγει τους άλλους, θραύουσα τους έμπνευμέ-
(νους) μόνον.

***
Τέκνον σταυρού ό ποιητής, ζωφώδης οδοπόρος,
άσθμαινον εις τό Γολγοθά άνέσχεται τό βρος.
ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΕΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

(Του ΑΛΦ. ΑΑΜΑΡΤΙΝΟΥ)

Μ' άρσενι νά πλανιέμαι στό γαλανό σου κύμα
τήν ώρα που άπ' τό βόρχο θά κρέμονται ψηλά
πορτοκαλλίες, άμπέλια μέ καρπομένο κλήμα
και στό βαθύ σου κύμα θά ρίχνουν χαμηλά
τόν ίσκιό που ό ναύτης νειρεύεται δειλά.

Πόσες φορές στη βάρκα χωρίς κουά και μόνος,
μέ μόνη τ' δικιά σου άγάτη συντροφιά,
σαν γιά ν' άποκομίση τή μαύρη μου καρδιά,
τά μάτια μου σφαιλάζει στό άφρισμά σου ό πόνο,
τά μάτια που κουράζει της μέρας ή φωτιά!

Κι' όπως τό άτι τρέχει στό δρόμο ήμερωμένα
κι' ό καθάλλωρης έχει τό γκέμι άπολυτό,
έτσι και εϋ' άποκομίση τή μαύρη μου καρδιά,
τήν έρημη βαρκούλα και μ' ένα μουγκρητό
τό κύμα σ' άρογιάλια μέ ρίχνει άνθισμένα.

Ναυορίζε τό, κύμα, ναυορίζε τό ακόμα
γιά τελευταία μόνον, γιά ύστερη φορά
τό τέκνο που σε ψάλλει μέ τ' άδολό τον στόμα,
κι' ολόμυρο παιδικά άπ' της αύγής τό δάμια
νειρεύηκε τά δάση, τά γαλάνα νερά.

Κι' όταν ό Πλάστης έλπε νά γίν' ή Οικουμένη,
μέ σένα, θάλασσά μου, τί σπύλιές μαζί,
γιατί τή θέλει νάμια παντού καρποφυιμένη,
Κι' ό ούρανος έχτιστη στό κύμα γιά νά μένη,
κι' εκείνο γιά τή λάμψη του ούρανού νά ζή!

Κ' όπως στό βλέφαρό μου τό φώς καθαρίο υπαινει,
έτσι και τά νερά σου τό γαλάνα τριπιά,
Και μέσ' στην έκτασί σου την καταφωτισμένη
θαρρείς πως μέ τό κύμα σ' ολόχρονο πλαταινει
τό φως μαζί κυλάει κι' άτίδες του σκορπά!

Γοργά καθώς ό νους μας τό κύμα σου διαβαίνει,
Βασιλικά καρδιά σου τριβίσεις και σκορπάς,
και μέσ' στη μνήμη σου την καταγοιμεμένη,
πιστή στον Πλάστη μόνον σ' έχει καινομένη,
μέ μόνη τή φωνή του τό κύμα σταματάς.

Τό άπειρο μές δείχνει ή τόση έκτασί σου,
του κάκου ή ματιά μας στό πέλαγο κυττά,
του κάκου μές τραβούνε τό κύμα κι' οι άφροι σου,
ό νους ποτέ δέν βόσκει τό μέλος, την άκτή σου,
όπως και του θανάτου τά μαύρα μυστικά.

Γλυκό τό μεγαλειό της φοβερής φωνής σου
στην όχη πέρα ως πέρα αντίλαλο ξητά,
του χόχτου την απλάδα σαν γαινοίσι ό άφροι σου
θαρρείς πως άρμονίες κυλούν μέ τή βοή σου
και μοιάζουν μέ την αύρα που λούλουδα νινά.

Μετ. Β. Κ.

ΑΥΡΙΟ ΠΡΩΤ'

(Του ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ)

Θά φύγω αύριο πρωί σά θά χαρδέη ή μέρα,
μέ καρτεράς στην έξοχή τό ξέρο δά κι' αυτό
τό δάσος δέ νά τό διαβώ και τό βουνό πύ πέρα
γιατί μακριά σου πιο πολύ νά μείνω δέν μπορώ.

Θά φύγω και στή σκέπη μου θέ νά δοθώ κι' ακόμα
δέ θά κυττά τριγύρω μου και δέ θ' άκούω πεία
κανένα πλόν γνώμομο κι' άγαπημένο στόμα,
κανένα και τό φως γιά μέ θάνα σά μου νυχτιά.

Τό δελινό τό μάτια μου, νά ίδω, δέ θά γυρίσω
κι' ούτε κι' αυτά τά ολόκενα που πάν στ' Αφρική καίρια
και σαν έρθώ στό μυσμα σου φιλώντας τό θ' άφήσω
ένα μουκέτο από μυρτιές κι' άπ' άνθισμένα ρεϊκια.

Μετ. Α. Ν. ΓΑΑΑΝΗ

ΕΦΘΟΡΤΩΣΟΥ ΜΕ!

(Του ΧΑ-ΤΕΝΕ)

Τό γράμμα που μου έγραψες
δέν μου πικράίνει την καρδιά.
Δέν θέλεις, λές, νά μ' άγαπάς,
άλλά τό λές πλατείά, φαρθείά!

Σελίδες δίλες δάδεκα
και κάτι γράμματα ψιλά.
Γιά μόνο έξεφορτώσου με
γράφει κανείς τόσο πολλά;

